Colegiul Național Mihai Eminescu

OMUL ȘI TERITORIUL

BAIA MARE
Nr. 2, 2018

Cuprins

Televiziunea și viața de familie.....pag. 2

Aspecte hidro-climatice a Depresiunii Baia Mare .....pag 4

Împădurirea-Podișul Someșan.....pag 8

Poezii.....pag 11

Psihocomportamentul empatic.....pag 13

Superlative românești.....pag 14

Variabile morfometrice ale reliefului în Podișul Someșan.....pag 16

Dacălilor mei.....pag 18

O scurtă incursiune în “Duhul sărbătorii”.....pag 18

OMUL ȘI TERITORIUL

Cuvânt înainte

Numărul 2 al revistei *Omul și Teritoriul* aduce în fața cititorului teme de actualitate din domeniul psihologiei, sociologiei și pedagogiei, precum și studii științifice de geografie regională. Abordările literare, de mare profunzime și sensibilitate, sunt reflecții asupra genezei și sensului vieții noastre, timpului, spațiului, ele reprezentând categorii centrale ale gândirii umane.

Prof. dr. Ionuț Covaciu

TELEVIZIUNEA ŞI VIAŢA DE FAMILIE

Prof. dr. COSTIN Alina-Maria

Chiar dacă în ultima vreme, mai ales în rândul adolescenţilor şi tinerilor, mijloacele care utilizează internetul (tablete, telefoane inteligente etc.) ocupă prima poziţie în ceea ce priveşte petrecerea timpului liber, totuşi şi televiziunea are, în continuare, un rol important în viaţa de familie.

La nivelul familiei, televiziunea suscită tensiuni asociate celor două funcţii pe care le are:

- instrument pus la dispoziţia membrilor familiei pentru a evada din lumea cotidiană, domestică, de a se refugia într-o lume virtuală care te poate ajuta să scapi, pentru o perioadă de timp, de frustrări şi angoase;
- suport important pentru reuniunea conjugală sau familială.

Referitor la prima funcţie, televizorul poate să îi dea sentimentul individului că este „singur", că îşi poate construi o lume doar a lui, la care să nu aibă acces nimeni, chiar dacă partenerul sau alţi membri ai familiei sunt lângă el.

Televizorul este înţeles ca o necesitate, dar lucrul acesta diferă în funcţie de sexul persoanei, de cultura pe care o are şi de domeniul în care îşi desfăşoară activitatea profesională. Astfel, bărbatul doreşte să urmărească, cu preponderenţă, emisiunile sportive, în special meciurile de fotbal, pe când femeia preferă să vizioneze un film (adesea telenovelă sau serial) care să o deconecteze, să o ajute să se „rupă" de problemele zilnice.

Francois de Singly consideră că, în momentele de timp liber, femeia doreşte să stabilească relaţii cu soţul sau cu ceilalţi membrii ai familiei, pe când bărbatul caută un refugiu în faţa televizorului. Este dificil să comunici cu un bărbat care s-a aşezat în faţa televizorului şi urmăreşte o emisiune preferată sau cu un bărbat aşezat în faţa calculatorului, pentru a lucra sau a se destinde. Bărbaţii recunosc că în aceste două situaţii nici măcar nu aud ce li se spune, cu atât mai puţin să încerce să relaţioneze eficient cu partenera de cuplu.

Este necesar să se urmărească respectarea a trei reguli pentru a putea viziona în cuplu emisiunile televizate:

- definirea momentelor adecvate pentru vizionarea emisiunilor transmise la televizor;
- stabilirea naturii programelor ce urmează a fi vizionate;
- stabilirea duratei consacrate acestui tip de activitate.

Fiecare din aceste decizii depinde de maniera în care fiecare dintre soţi ţine cont de ritmul propriu şi de cel al partenerului, de echilibrul pe care îl găsesc între viaţa „personală", privată şi viaţa „comună", de cuplu.

În momentul în care aceste trei reguli nu sunt luate în considerare pot apărea atribuiri eronate, care duc la conflicte, de o intensitate mai mare sau mai mică, la nivelul cuplului. Astfel, dacă soţul doreşte să urmărească o emisiune la televizor şi să servească cina mai târziu, fără să fi anunţat acest lucru în prealabil, soţia care a pregătit deja masa poate trăi un sentiment de frustrare, considerând că partenerul de viaţă nu o respectă, fiind indiferent faţă de munca pe care ea a depus-o.

Individualizarea echipamentului tehnic poate să regleze problema alegerii emisiunilor comune, dar totodată poate duce şi la reducerea numărului de activităţi care sunt desfăşurate împreună de cei doi soţi sau de întreaga familie. Alegerea individuală a emisiunilor, vizionarea individuală a emisiunilor, petrecerea unui timp diferit în faţa televizorului de fiecare dintre cei doi parteneri poate determina apariţia unei vieţi solitare în cuplu, bazată pe valori diferite, interese, preocupări şi hobby-uri personale, care nu au nimic în comun cu cele ale partenerului.

În ceea ce priveşte creşterea şi educarea copiilor, televiziunea are un rol important în viaţa lor încă de la naştere. Televiziunea constituie o bună parte din universul existenţial al copilului, având o mare influenţă asupra modelării personalităţii copilului încă de la o vârstă foarte mică.

Prin programele destinate copiilor, televiziunea modelează gusturile, sensibilitatea intimă, prezintă modele care ar trebui urmate.

Televiziunea domestică are tendinţa de a deveni stăpâna casei, în jurul căreia se organizează şi se desfăşoară viaţa cotidiană a familiei. Televiziunea realizează o modelare permanentă a atitudinilor, a activităţilor, a conduitelor individuale şi colective. Sunt copii care afirmă că în casa lor cel puţin un televizor este deschis în permanenţă, acest mod de viaţă existând de când copilul are primele amintiri. În plus, adesea, şi în grădiniţe televizorul are un rol activ, în unele grupe zilnic urmărindu-se de către copii anumite emisiuni televizate.

Dezvoltarea comunicării de masă şi în particular a televiziunii, a transformat condiţia copilăriei. Au apărut conduite noi, cum ar fi imitarea masivă a modului de a te alimenta, de a te îmbrăca sau de a te distra. Formarea publicului se produce prin acţionarea asupra emoţiilor. Acţiunea asupra emoţiilor, contagiunea emoţională la nivelul unui grup, imitaţia voluntară sunt metode pe care se bazează orice post de televiziune pentru atragerea publicului.

Nevoia de a privi zilnic la televizor, în diferite momente ale zilei, devine la fel de pregnantă ca şi nevoia de hrană sau de odihnă. Încă din copilărie, urmărirea emisiunilor televizate se ritualizează. Revenirea la acelaşi tip de emisiune se grefează pe ritmul biologic al individului, însoţind momentul de odihnă (de masă sau de somn) al individului, precedându-l sau succedându-l.

Publicul format din copii prezintă caracteristici particulare, în măsura în care aceşti copii dispun de mijloace conceptuale restrânse şi de posibilitatea de expresie limitată.

Astfel, apar o serie de efectele negative ale televiziunii asupra dezvoltării şi formării personalităţii copiilor:

- impresia de a fi unul din personajele emisiunii urmărite şi nu de a fi un simplu spectator, impresie care poate să persiste o lungă perioadă de timp şi după ce emisiunea respectivă s-a terminat, poate determina confuzia între real şi imaginar. Copilul trebuie ajutat să facă diferenţa între aceste două planuri, să îşi dezvolte judecata personală şi să găsească mijloace de conceptualizare pentru experienţele curente;
- fuziunea mimetică şi identificarea cu situaţiile şi personajele văzute regulat, căci repetarea în serie determină favorizează fenomene de impregnare, identificare şi mimetism;
- confuzia personajelor arătate în serii diferite; acest fenomen este favorizat de înlănţuirea produselor, sensibil aceleaşi, care facilitează invazia imaginarului prin teme repetitive, violente şi iraţionale;
- efectul de condiţionare prin asociere între vizionarea televizată a satisfacerii nevoilor fundamentale şi viaţa particulară. Aceasta induce nevoia imperioasă de a privi, ceea ce creează dependenţă;
- televiziunea de dimineaţă a câştigat un nou pas: pentru a nu pierde sfârşitul emisiunii favorite, mulţi copii preferă să întârzie la şcoală; copiii distraţi încă de dimineaţă nu vor avea aceeaşi dispoziţie de spirit ca şi ceilalţi;
- vizionarea emisiunilor TV are influenţă negativă asupra lecturii, iar lectura este principalul aliment al imaginaţiei şi al dezvoltării mecanismelor de înţelegere a situaţiilor problematice. Operaţiile intelectuale, mai ales cele care privesc conceptualizarea au de suferit. Se reduce numărul activităţilor care au la bază limbajul scris; scrisul are o funcţie importantă în elaborarea sensurilor noţiunilor şi în formarea gândirii conceptuale;
- copiii care găsesc casa goală, deoarece părinţii sunt la serviciu preferă să dea drumul la televizor imediat ce ajung acasă, televizorul devenind astfel „prietenul" care îi poate însoţi pe parcursul întregii zile.

Temele jocurilor şi modul de petrece a timpului liber de către copii este, de asemenea, foarte mult influenţat de televizor.

Televiziunea introduce viaţa publică în căminele oamenilor sub forma imaginilor. Este o formă transpusă a lumii la care copiii au acces. Imaginarul copiilor suferă de o invazie de sunete şi imagini, având un efect de supraalimentare a imaginarului.

Îndepărtarea copiilor din faţa televizorului se poate realiza doar în momentul în care părinţii oferă acestora activităţi mult mai atractive, dar care să aibă scop benefic, educativ sau de recreere: teatru de păpuşi, activităţi de dezvoltare personală, activităţi în aer liber, jocuri în familie la care să participe atât copiii, cât şi părinţii etc.

Considerând că o obişnuinţă dăunătoare poate fi înlăturată sau înlocuită cu una folositoare destul de greu, propunem părinţilor sau celor care se ocupă de educaţia copiilor să încerce să formeze încă de la vârsta antepreşcolară obişnuinţe benefice copilului, micşorând cât de mult posibil timpul pe care copiii îl petrec în faţa televizorului.

Aspecte hidro-climatice a Depresiunii Baia Mare

Profesor Ramona Mureşan

Clima

Situată în partea de nord a României la o latitudine de 47.5^{0}N şi longitudine de 23,5^{0}E, Depresiunea Baia Mare se află în climatul *temperat continental moderat* şi se caracterizează printr-un *topoclimat de depresiune (de adăpost)*, astfel încât, în ciuda poziţionării în nordul ţării, se bucură de temperaturi surprinzător de mari. Acest lucru este consecinţa largii deschideri spre vest şi sud-vest, de unde sosesc mase de aer mai calde, de origine atlantică, respectiv mediteraneană, ca şi a prezenţei Carpaţilor Maramureşului, care protejează depresiunea de advecţiile reci dinspre nord şi nord-est. Astfel, climatul de adăpost al Depresiunii Baia Mare permite existenţa unor specii vegetale mai puţin caracteristice unor astfel de latitudini, cum este castanul comestibil (care formează castanete pure sau este prezent în amestec, mai ales între Baia Sprie şi Tăuţii Măgherăuş), mărul, viţa de vie (limită nordică pentru România), stejarul.

Temperatura medie anuală are valori relativ mari, de peste 9^{0}C în culoarul Someşului şi valori un pic mai reduse spre părţile limitrofe mai înalte a depresiunii (Tabel 1).

Staţia	I	F	M	A	M	I	I	A	S	O	N	D	*An*
Baia Mare	-2.5	0.6	5.0	10.3	15.4	18.5	19.7	18.7	15.0	9.8	5.1	0.0	*9.6*
Tg. Lăpuş	-3.4	-2.4	2.1	8.3	13.2	16.5	18.4	17.4	12.6	7.9	2.1	-2.9	*7.5*

Tabel 1. Temperaturile medii lunare şi anuale a aerului la Baia Mare şi Târgu Lăpuş (^{0}C). (*Sursa PATJ Maramureş*)

Temperatura lunii celei mai calde (iulie) este cuprinsă între 18-20^{0}C , *iar temperatura medie a lunii celei mai reci (ianuarie)* se menţine între -2 şi -3^{0}C, numărul anual a zilelor fără îngheţ este de asemenea mare 160-180.

Precipitaţiile medii anuale au valori ridicate datorate expunerii faţă de circulaţia maselor de aer vestice. Se remarcă valoarea foarte ridicată de la Baia Mare, în condiţiile în care altitudinea staţiei este de numai 216 m, valoare explicabilă prin mai mulţi factori: deschiderea largă spre vest; imediata apropiere de rama montană, fapt care favorizează convecţia orografică; prezenţa în aer a unei cantităţi sporite de nuclee de condensare de origine antropică (rezultat al activităţilor aferente industriei metalelor neferoase din municipiu). Dacă se au în vedere şi cantităţile de precipitaţii înregistrate la posturile pluviometrice, se constată că în Depresiunea Baia Mare şi în Dealurile Chioarului cantităţile anuale pot atinge 950-1100 mm (*Tabel 2*).

Staţia	I	F	M	A	M	I	I	A	S	O	N	D	*An*
Baia Mare	65.7	52.4	**50.3**	63.1	84.2	**103.5**	92.0	77.8	63.5	58.1	72.3	**90.1**	*872.9*
Tg. Lăpuş	48.3	44.8	54.8	57.5	68.2	87.7	92.6	56.2	88.6	64.5	61.4	77.7	*802.2*

Tabel 2. Precipitaţiile medii lunare (mm) la staţiile meteorologice Baia Mare şi Tg. Lăpuş. (*Sursa PATJ Maramureş*)

Regimul anual al precipitaţiilor atmosferice înregistrează un maxim în luna iunie la staţia meteorologică Baia Mare, respectiv un minim în martie. Este de remarcat apariţia unui maxim secundar în luna decembrie, fapt important pentru generarea unui strat de zăpadă consistent, iar după topire pentru completarea rezervei de apă din sol. În depresiunea Baia Mare, diferenţierile anotimpuale nu sunt foarte importante, fapt care, dacă se au în vedere valorile medii multianuale, nu permite identificarea unui sezon secetos (*Tabel 3*)

Staţia meteorologică	Anotimpuri				*Anual*
	Iarna	Primăvara	Vara	Toamna	
Baia Mare	208.1	197.5	273.3	193.9	*872.8*
Tg. Lăpuş	170.8	180.5	236.5	214.5	*802.3*

Tabel 3. Cantităţile medii anotimpuale (mm), pentru intervalul 1961-2000

Numărul mediu anual de zile cu ninsoare este cuprins între 30 şi 40 (39,9 zile la staţia meteorologică Baia Mare), iar numărul mediu anual de zile cu strat de zăpadă este de 40-60.

În privinţa ***regimului eolian***, se remarcă o frecvenţă relativ mare a calmului atmosferic (45% la staţia Baia Mare), datorită caracterului depresionar al reliefului. Direcţia vântului este influenţată de factorii locali (relieful) astfel, la Baia Mare, extinderea municipiului într-un areal depresionar, obturat spre nord de versaţii sudici ai Masivului Igniş, determină o frecvenţă anuală (%) dominantă a curenţilor de aer din direcţiile vest, nord-vest (19%) şi est, sud-est (19.8%), vitezele mai mari fiind mai frecvent întâlnite pe aceleaşi direcţii (*Figura 1*).

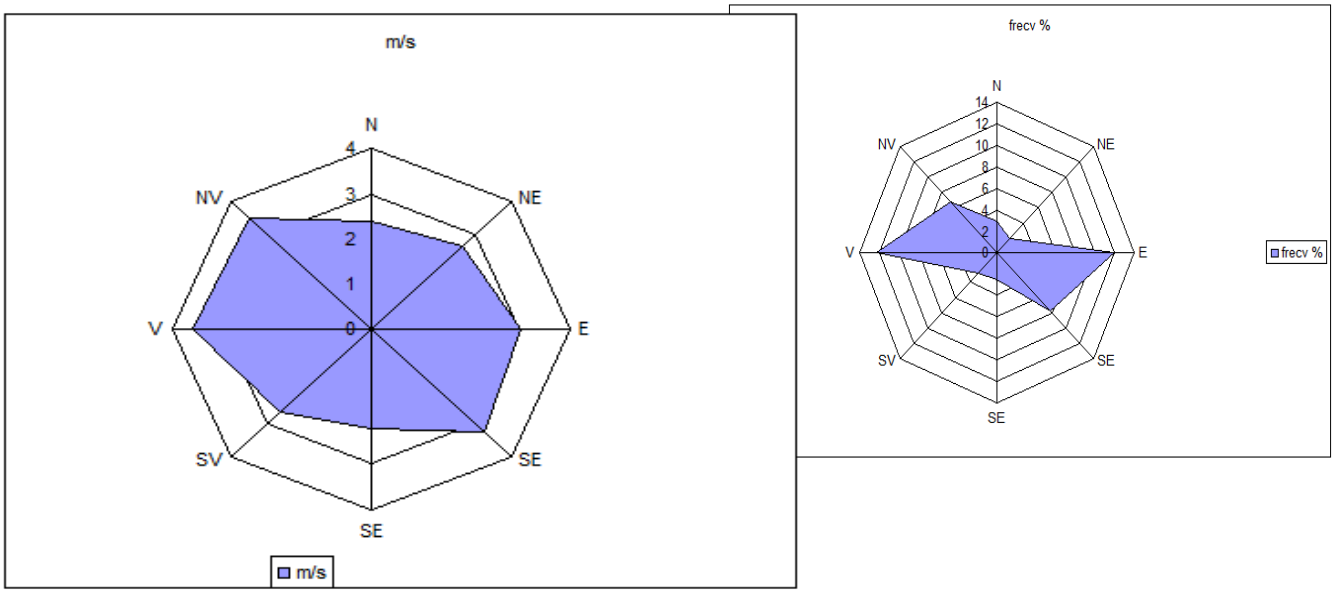

Figura 1. Rozele frecventei (%) şi vitezei (m/s) medii anuale a vântului pe direcţii la staţia meteorologică Baia Mare (1971-2007).

Fenomenele climatice extreme, cu toate că nu au frecvență și amploare foarte mare, se pot produce și în Depresiunea Baia Mare. **Iarna**, răcirile intense sunt cauzate de advecţia aerului rece din nord-vestul, nordul sau nord-estul continentului, la scăderea temperaturii contribuind şi răcirile radiative, mai ales în prezenţa stratului de zăpadă. În aceste condiţii, apar **inversiuni de temperatură**, care sunt asociate, întotdeauna, cu valori scăzute ale temperaturii aerului. Primul îngheţ de toamnă, survine în medie, în jurul datei de 1 - 21 octombrie, iar ultimul îngheţ de primăvară între 11 aprilie și 3 mai (Tabel 4). **Vara,** fenomenele extreme se concretizează prin vijelii, asociate cu cantități mari de precipitații în 24 de ore și grindină, frecvența secetelor fiind relativ redusă.

Hidrografia

Cea mai mare arteră hidrografică a Depresiunii Baia Mare, cu rol în colectarea scurgerii lichide și solide și geneza reliefului actual este râul Someș (Figura 4). Între localitățile Țicău și Merișor, parcurge o distanță de circa 40,8km, având un curs sinuos (coeficient de sinuozitate 1,5), meandrat, cu lățimi ale albiei minore de 80-120m. La Ulmeni debitul Someșului este de 80,3 m^3/s, în amonte de confluența cu Lăpușul are 85,3 m^3/s iar în aval de confluență 110 m^3/s. După intrarea în depresiune, la Țăcău, primește mai mulți afluenți, dintre care cei de dreapta au debite mai mari. Afluenții de stânga sunt: Uileac, Sălaj (cel mai mare ca debit), Borju și Bortura; iar cei de dreapta: Iadăra, Mărișua, Răchitișa, Bârsău, Arieș și cel mai important afluent al Someșului din Depresiunea Baia Mare, Lăpușul. Debitele maxime ale Someșului s-au înregistrat în mai 1970, când la Ulmeni s-a ajuns la 3115 m^3/s, în timp ce debitele minime absolute se înregistrează toamna și ajung la 4.84 m^3/s.

Al doilea râu ca importanță este Lăpușul, care intră în Depresiunea Baia Mare, la localitatea Remecioara, după traversarea defileului săpat epigenetic în rocile metamorfice ale masivului Preluca și se varsă în Someș în amonte de localitatea Merișor, parcurgând o distanță de 45,2 km. Are un curs foarte sinuos, astfel că lungimea acestuia este mai mare decât a Someșului cu toate că lungimea văii este mai mică cu un kilometru (26 km), rezultând un coeficient de sinuozitate de 1,73. În Depresiunea Baia Mare primește mai ales afluenți pe partea dreaptă, mai importanți fiind: Chechiș (Cia), Craica, Săsar și Băița. Debitul mediu al Lăpușului este de 18 m^3/s la Remetea Chioarului iar scurgerea specifică oscilează între 12 și 13,6 l/s/km^2 (Posea et al., 1982).

Stația meteorologică	Temperatura aerului			Precipitațiile atmosferice		
	Temp. min. abs. (°C)	Temp. max. abs. (°C)	Primul și ultimul îngheț (decada, luna)	Cant. an. max. de precipitații (mm)	Cant. an. min. de precipitații (mm)	Precip. max. în 24 h (mm)
Baia Mare	-30.0	39.2	1,X...3,V	1493.0	685.0	121.4
Târgu Lăpuș	-30.9	36.5	1,X...3,V	1014.2	424.3	57.4

Tabel 4. Valori extreme ale unor elemente climatice înregistrate la stațiile meteorologice Baia Mare și Târgu Lăpuș (*Sursa PATJ Maramureș*)

Un afluent important al Lăpușului în Depresiunea Baia Mare este Săsarul, care traversează Municipiul Baia Mare și colectează apele dintr-o bună parte a regiunii miniere ceea ce a determinat o scădere drastică a calității apei, astfel încât în prezent, apa Săsarului este lipsită în totalitate de viețuitoare.

În ceea ce privește alimentarea râurilor din Depresiunea Bia Mare, acesta este una de tip pluvial și pluvio-nival. Debitele maxime se înregistrează în timpul primăverii, când se scurge o cantitate de 42% din apele Lăpușului și Someșului, apoi urmează anotimpul iarna în care se scurge 26-30% din apele Lăpușului și cca. 23% din volumul scurgerii anuale ale Someșului (Posea et al. 1982). Debitele minime se înregistrează toamna, când importanța alimentării subterane crește în cadrul scurgerii.

Scurgerea de aluviuni în suspensie este cel mai mare pentru Someș, care vine din regiunea deluroasă a Podișului Transilvanie, apoi urmează râurile mai mici care drenează regiuni cu un substrat mai friabil și în cele din urmă cursurile care sunt situate pe areale constituite din roci dure, cum este cazul răului Firiza, afluent al Săsarului .

Nr. crt.	Râul	Staţia hidrometrică	H (m)	F (km^2)	R (kg/s)	r (t/ha,an)	ρ (kg/m^3)	V (mii m^3/an)
12	Someş	Ulmeni	580	116464	97,686	2,642	1,088	2568,9
15	Lăpuş	Lăpuşel	537	1450	9,323	2,025	0,484	245,2
16	Firiza	Firiza	887	93	0,343	1,160	0,111	9,0

H – altitudinea medie
F – suprafaţa de bazin controlată
R – debitul de aluviuni în suspensie
r – debitul specific de aluviuni în suspensie
ρ – turbiditatea
V – volumul de aluviuni în suspensie

Tabel 5. Valorile medii multianuale ale scurgerii de aluviuni în suspensie (după Pandi, G., 1997)

Tabel 5. Valorile medii multianuale ale scurgerii de aluviuni în suspensie (după Pandi, G., 1997)

Bibliografie:

1.Filip S., (2008) *Depresiunea și munceii Băii Mari. Studiu de geografie environmentală*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;

2.Macovei Gh., (2002) *Cadrul natural al Depresiunii Baia Mare*, Studii și comunicări, Vol. II-III - Științele naturii, Satu Mare, p. 11-17;

3.Pandi G. (1997) *Concepţia energetică a formării şi transportului aluviunilor în suspensie – Aplicaţie la NV României*, Presa Univ. Clujeană, Cluj-Napoca;

4.Posea Gr., Moldovan C., Posea Aurora, (1980) *Județul Maramureș*, Edit. Academiei RSR, București;

5.Savu Al., Tudoran P. (1969), *Aspecte ale evoluției reliefului și rețelei hidrografice în Depresiunea Baia Mare*, Lucrări Științifice, I.P. Oradea, seria A;

6. *** (1983) *Geografia României*, Vol. I, Edit. Academiei, București.

7.*** (2008) Reactualizare plan de amenajare a teritoriului județean – PATJ – Județul Maramures;

ÎMPĂDURIREA – MODALITATE DE REFACERE A ECHILIBRULUI ÎN SISTEMELE GEOMORFOLOGICE TORENȚIALE DIN PODIȘUL SOMEȘAN

Prof.dr. COVACIU Ionuț

În Podişul Someşan, suprafeţele acoperite cu vegetaţie forestieră (fig.1) deţin o pondere din ce în ce mai redusă (28,57%). Ele apar în special în sectoarele cu relief accidentat, care se pretează mai puţin activităţilor agricole.

Fig. 1. Arealele împădurite din Podişul Someşan

Influenţa covorului vegetal este resimţită în scurgerea de suprafaţă şi se manifestă predilect prin funcţia sa antierozională. Vegetaţia reprezintă unul dintre factorii fundamentali în dezvoltarea torenţilor, contribuind direct la dinamica evoluţiei acestora

Versanții din reţeaua hidrografică torenţială furnizează o cantitate apreciabilă de aluviuni, impunându-se o cât mai rapidă împădurire a acestora. Efectele pozitive ale împăduririlor nu se fac resimţite imediat. La nivelul albiei, posibilitatea instalării vegetaţiei este mai dificilă (lipsa solului, condiţii grele de solificare etc). Este motivul pentru care Munteanu (1975) recomandă conjugarea lucrărilor de la nivelul albiei și de pe versanții bazinului hidrografic torenţial.

Lucrările de împădurire vizează mai multe sectoare ale organismelor/formațiunilor torențiale. Ele sunt adresate ogașelor, ravenelor (care afectează versanții bazinului hidrografic torențial), stabilizării depozitelor aluviale de la nivelul albiei, amenajării conurilor de dejecție etc.

Împăduririle exclud posibilitatea instalării haotice și spontane a vegetației, lăsând loc (în zona talvegului) unui culoar suficient de lat pentru a nu favoriza la viituri o concentrare puternică a scurgerii.

Rolul pădurilor instalate pe depozitele torențiale este extrem de variat: favorizarea procesului de colmatare (care să conducă la reducerea pantei), protejarea malurilor de impactul erozional al viiturilor, protejarea versanților de eroziunea de suprafață/adâncime (care furnizează importante cantități de material aluvionar albiei și poate conduce în timp la ramificarea formațiunii torențiale), efectul estetic pe care îl oferă perdelele forestiere înstalate pe depozitele care alcătuiesc conurile de dejecţie (foto. 1). c

Foto. 1. Vegetație forestieră instalată în sectorul conului de dejecție (torent la est de Buzaş-Sălaj)

În proiectarea amenajării unui torent este necesară buna conoaşterea a morfologiei acestuia, astfel încât pentru lucrările de împădurire să se aleagă tipul speciei forestiere ce se pretează acelui teren.

În opinia lui Clinciu (2001), indiferent de porțiunea ce urmează a fi împădurită şi de soluția adoptată este bine sa se apeleze la mai multe specii forestiere pentru ca lucrările să aibă un mai mare succes. În alegerea speciilor se va ține cont de capacitatea bioproductivă şi de potențialul antierozional şi ameliorativ al acestora.

În cazul Podişului Someşan, (care se integrază altitudinal în etajul de vegetație al foioaselor) pentru împădurirea terenurilor afectate de ravenație se recomandă: salcâmul, anininul alb, răchită roşie, cătina albă, iar pentru conurile de dejecție: pin comun, anin negru, anin alb, salcie, sânger, răchită roşie.

În bazinele hidrografice torențiale, rolul pădurilor este unul decisiv, urmărind intercepția în coronament a unei cantități semnificative din precipitațiile torențiale şi cedarea treptată a acestora solului, mărind capacitatea de infiltrație şi excluzând posibilitatea concentrării scurgerii şi formării viiturilor. Acest rol poate fi completat şi cu acela de protecţie a terenurilor şi solurilor (foto 2).

Foto. 2. Menţinerea pădurii în zona bazinului de recepţie. (la nord de localitatea Şimişna - Sălaj)

În bazinele torențiale afectate de eroziune, pe lângă vegetația forestieră deja existentă, se impun plantări noi (acolo unde solul şi substratul geologic manifestă o vulnerabilitate mare la eroziune). Pornind de la acestă stare de fapt, Gaspar și Abagiu (1974) au arătat că viiturile, în cadrul acestor bazine, sunt cu atât mai mari cu cât suprafața împădurită este mai mică.

Măsurile antierozionale trebuie să aibă în vedere: împădurirea suprafețelor afectate de eroziunea torențială, recoltarea echilibrată a masei lemnoase din cuprinsul acestor bazine, apelarea la specii cu capacitate ridicată de regenerare naturală, sistemul de înrădăcinare să ofere condiții bune de consolidare a solului etc.

Pentru Podișul Someșan, se consideră a fi deosebit de eficiente din punct de vedere hidrologic şi antierozional amestecurile de fag cu gorun, gorun cu carpen şi tei, gorun cu brad etc, iar cel mai înalt grad de favorabilitate îl au pădurile a căror compoziţie, densitate, etajare, este apropiată de cea a pădurilor naturale.

Pentru o bună regenerare, Clinciu (2001) recomandă: evitarea tăierilor rase sau cvasirase, mai ales pe suprafeţe mari sau cel puțin egale cu 2-3 ha, eliminarea tehnologiilor de exploatare bazate pe utilizarea tractoarelor grele (care ar produce efecte distructive atât la nivelul solului, seminţişului, litierei şi covorului erbaceu), construcţia drumurilor forestiere să nu favorizeze procesele erozionale, interzicerea păşunatului în aceste păduri, întărirea rezistenţei arboretelor la vânt, zăpadă, boli şi dăunători, efectuarea tăierilor de îngrijire la timp etc.

Cum terenurile afectate de torențialitate au fost împădurite, iar mai apoi retrocedate proprietarilor de drept, este necesar ca gestionarea pădurilor respective să fie realizată (în continuare) de ocoalele silvice, sau sub îndrumarea acestora. O exploatare necorespunzătoare va conduce la acentuarea dezechilibrului hidrologic în bazinul torențial și la accentuarea eroziunii cu toate implicațiile ei ulterioare.

BIBLIOGRAFIE

1. **Clinciu I., (2001),** ***Corectarea torenţilor – curs universitar. Ediţia a II-a,*** **Reprografia Universităţii Transilvania din Braşov, Braşov.**
2. **Gaspar, R., Abagiu, P., (1974):** ***Cercetări asupra rolului vegetaţiei forestiere în reducerea scurgerii de suprafaţă în cazul ploilor de lungă durată.*** **Redacţia revistelor agricole, Bucureşti.**
3. **Munteanu, S.A., (1975),** ***Premise fundamentale în problema amenajării bazinelor hidrografice torenţiale,*** **în Revista Pădurilor nr. 4, Bucureşti.**

Ploaie de toamnă

O simplă ploaie de toamnă
La pervazul amintirilor
Păşeşte solemnă
În umbra trăirilor.

“Era odată” îşi zicea,
Era ce nu mai este ,
Căci ce respiră, expira
Idile de poveste.

Stă. Cântecul ceasului adoarme,
Într-un murmur mut,
Ea priveşte-n zare,
Adevărul pierdut.

Stropi obosiţi cad,
La pervazul amintirilor,
Râuri de lumini se sting,
Din licărirea privirilor.

Soarele de altădată,
Şopteşte frivol surâsuri,
Cernând azur lichid,
Peste negrul din abisuri.

Umbre ale cilpelor eterne,
Şoptind uşor îndeamnă,
Cântecul ce aşterne,
O simplă ploaie de toamnă.

Elev: Morar Teofana
Clasa : a XII-a C
Colegiul Naţional ”Mihai Eminescu”
Baia Mare
Maramureş

Pământul

Natura vibreaza
Un ritm tacut ,
Dar alert.
Pamantul suspina ,
Cu-n murmur mut
Si inert.

Universul ,
Cu ale lui aripi infinite ,
Inghite natura ,
Constrans de destin ,
Inrt-un minuscul
Fir de divin .

Un cantec surd ,
Se duce incet ,
Din nou spre – nceput ,
Omul , insuflat de divin ,
Incearca sa renasca ,
Acelasi destin .

Elev : Morar Teofana
Colegiul National Mihai Eminescu
Baia Mare

PSIHOCOMPORTAMENTUL EMPATIC

TÎNC LARISA – clasa a XII-a C

Societatea secolului XXI este specială în orice sens, căci promovează mai mult ca niciodată comportamente umane şi atitudini ce şochează prin exacerbarea egocentrismului, individualismului şi indiferenței față de ceilalți. Drept urmare, bunăvoința şi empatia sunt considerate neîndoielnic slăbiciuni umane, când acestea ar trebui să fie elementele principale ce constituie fundația societății.

Empatia contribuie la dezvoltarea relațiilor interumane longevive şi la înțelegerea comportamentelor umane, motiv pentru care oamenii ar trebui să conştientizeze importanța ei. Aceasta este cauza pentru care decid să prezint efectele benefice ale empatiei asupra individului, arătând că fără aceasta nu poate exista armonie în relația cu ceilalți, în jurul nostru şi nici în interiorul nostru.

De-a lungul timpului, empatiei (*din greaca veche „în, în interior”,„suferință*) i-au fost atribuite diverse definiții ce au în comun ideea posibilității oamenilor de a înțelege trăirile, sentimentele şi comportamentele umane. *„Capacitatea de a te pune în locul altuia, de a vedea lumea aşa cum el o vede (C.Rogers, G.M. Kinget)”*, *”Trăsătura de personalitate ce poate atinge valenţe aptitudinale, prin intermediul căreia omul poate cunoaşte, înţelege şi prezice conduitele altora (S.Marcus)”*. Precursorul conceptului de empatie este filozoful german Robert Vischer *(1847-1933)*.

Pentru a cunoaşte, într-o oarecare măsură, complexitatea şi efectele pozitive ale empatiei este necesară prezentarea tipurilor principale ale acesteia: empatia cognitivă, empatia emoțională, afectivă şi interesul empatic. Primele două activează zone diferite ale creierului. *Girusul frontal inferior* este cel responsabil de empatia emotională, iar *girusul ventromedial prefrontal* este responsabil de empatia cognitivă.

Empatia cognitivă presupune o percepere amplă a perspectivei celuilalt şi a modului în care el a gândeşte, fără să se realizeze o conexiune emoțională, căci persoana respectivă nu simte ceea ce simte celălalt. Aici poate fi vorba despre o carență de compasiune ce presupune lipsa implicării emoționale, fiind posibilă exclusiv implicarea cognitivă.

Empatia emoțională, afectivă are în vedere o conectare profundă cu celălalt, deoarece individul are capacitatea de a simți ceea ce interlocutorul său simte. De exemplu, în momentul în care apropiatul nostru trece printr-o perioadă tumultoasă ce-i provoacă stări de anxietate, şi noi ne vom simți anxioşi, agitați. Totuşi, acest tip de empatie nu implică compasiune, deoarece chiar dacă individul poate simți ce simte celălalt, el nu-şi exprimă dorința de a-l ajuta.

Interesul empatic este cea mai complexă varietate a empatiei. El prezintă o înțelegere aprofundată a situației celuilalt, o trăire a sentimentelor manifestate de el, dar şi o încercare de a-l ajuta prin orice mijloace disponibile. Dorința de a-l ajuta pe cel apropiat nouă reiese din impresia faptului că el are nevoie de sprijinul nostru, dar şi că el merită să fie ajutat.

Din punctul meu de vedere, empatia este înnăscută însă datorită factorilor sociali şi a experienței personale, aceasta se diminuează şi dispare. Însă, ea poate redeveni un obicei. Punctul de pornire este să începem ne cunoaştem pe noi înşine, să fim conectați cu emoțiile noastre. Este imposibil să arăți cuiva compasiune dacă eşti deconectat de propriul tău Eu.

Mai mult, înțelegând şi trăind emoțiile celuilalt, omul se descoperă pe sine. El observă mai mult, simte mai mult, cunoaşte mai mult mecanismele după care funcționează cei din jurul lui, şi implicit el însuşi. Înțelegând mai mult mecanismele disfuncționale şi funcționale ale omului este posibilă o descoperire a propriului Eu. Cunoscându-le, omul va mai şti şi cum trebuie să se comporte cu cei din jurul lui şi cum să întemeieze relații bazate pe încredere. De asemenea, empatia ajută la diminuarea rasismului şi bullying-ului, contribuind astfel la o formare a unei societăți în care primează armonia şi iubirea semenilor.

În concluzie, empatia contribuie înzecit la formarea individuală şi colectivă. *Cea mai mare înzestrare a fiinţelor umane este că avem puterea de empatie. (Meryl Streep)*.

Prof. coordonator NAN Lavinia

Superlative Românești

- România este prima țară din lume cu o producție de petrol înregistrată statistic;

Bucureștiul a fost primul oraș din lume care a fost iluminat public cu petrol lampant, iar Timișoara fost primul oraș din Europa cu străzile iluminate electric;

România este prima țară din lume care a exportat benzina;

În Podișul Transilvaniei se exploatează cel mai pur gaz din lume;

La Oravița se află cel mai vechi teatru (edificiu teatral) din țară;

Petrache Poenaru a inventat primul stilou modern, cu rezervor de cerneală;

Inginerul Henri Coandă, inventatorul primului avion cu reacţie din lume.

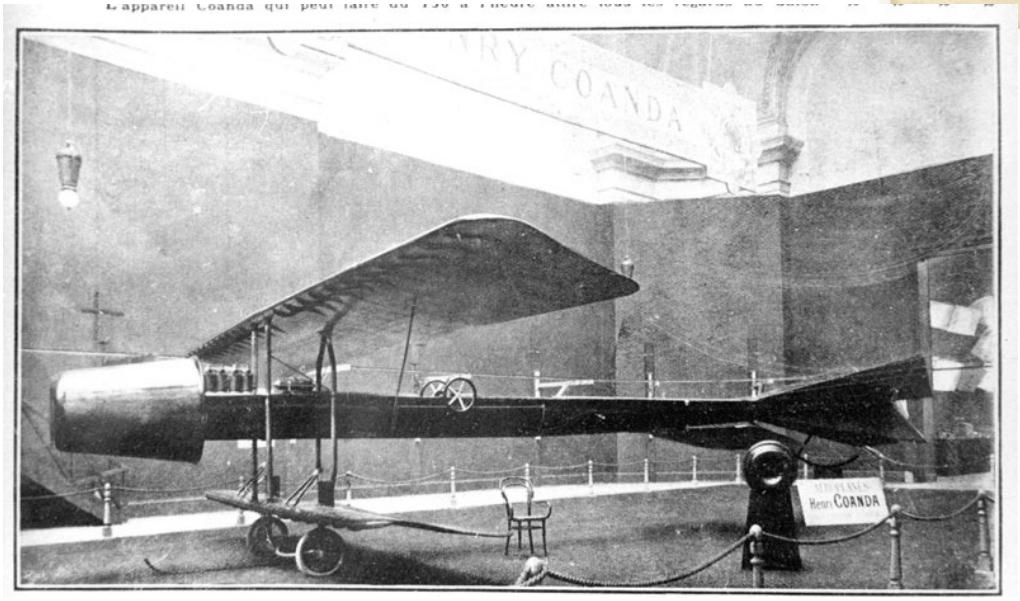

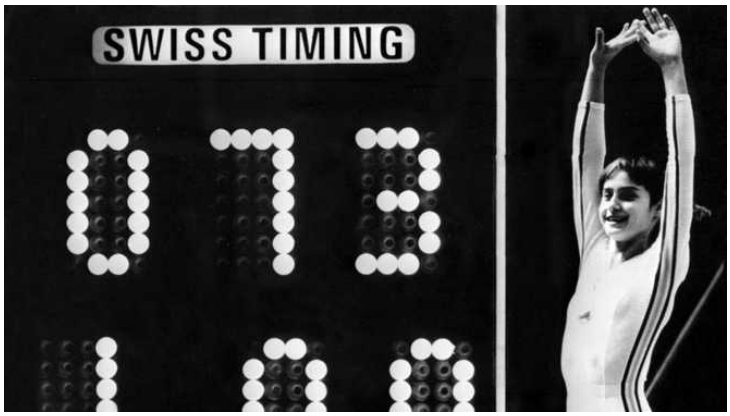

Fprima notă de 10 din istoria gimnasticii aparține sportivei Nadia Comăneci (18 iulie 1976 – Jocurile Olimpice de Vară de la Montreal)

VARIABILELE MORFOMETRICE ALE RELIEFULUI RESPONSABILE CU REPARTIȚIA TORENȚILOR DIN PODIȘUL SOMEȘAN

prof. dr. COVACIU Florin Ionuț

În categoria variabilelor morfometrice ale reliefului responsabile cu repartiţia torenţilor intră: panta, lungimea şi orientarea versanţilor, suprafaţa bazinului de drenaj şi distanţa dintre vârful (pragul) de obârşie al torentului şi cumpăna de ape**.**

Ițierea și dezvoltarea formațiunilor torențiale reprezintă răspunsul contextului apărut prin combinarea următorilor factori: rezistența rocilor la eroziunea în adâncime, declivitatea versanților, orientarea versanţilor, lungimea versanților.

Un rol primordial în ansamblul parametrilor morfometrici ai bazinului îl joacă panta versantului, condiţionând declanşarea şi dezvoltarea fenomenelor torenţiale. De lungimea acesteia depinde creşterea vitezei de scurgere şi intensitatea spălării. Favorizante sunt pantele cu înclinare cuprinsă între 20-30% În Podişul Someşan suprafeţele cu o asemenea înclinare (fig.1) au o pondere totală de 7,9 % şi sunt caracteristice, mai ales, versanţilor ce mărginesc Culoarul Someşului Unit.

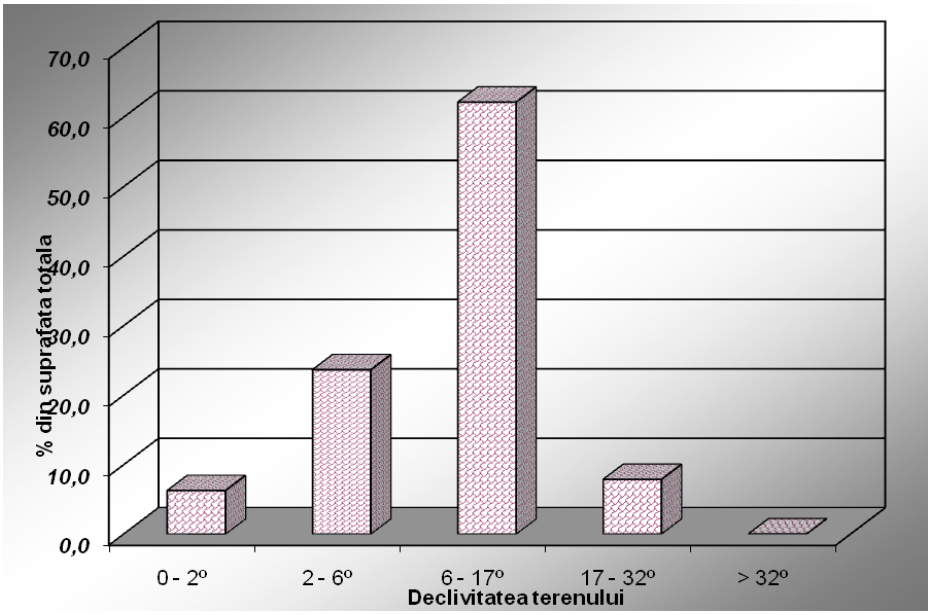

Fig. 1. Ponderea categoriilor de pantă în Podişul Someşan.

De lungimea versanţilor depinde timpul de concentrare a scurgerii în bazin şi cuantumul eroziunii pe versant. Este clar că bazinele ce prezintă versanţi scurţi vor drena mai rapid apele de pe suprafaţa lor, în timp ce bazinele ce prezintă versanţi lungi vor întârzia acest proces.

Panta versantului şi rugozitatea acestuia, alături de densitatea şi starea covorului vegetal, textura solului şi intensitatea ploii influenţează direct intensitatea scurgerii şi grosimea lamei de apă scursă în timpul ploilor. De asemenea, la nivelul albiei torentului panta şi forma talvegului dictează intensitatea scurgerii şi implicit intensitatea imprimată procesului de eroziune, dar şi a cantităţii şi locului de dispunere a materialului transportat în cadrul organismului torenţial.

Expoziţia versanţilor este rezultatul evoluţiei şi fragmentării reliefului, aducându-şi aportul în declanşarea şi desfăşurarea proceselor geomorfologice actuale.

Este dovedit că versanţii sudici beneficiază de un aport caloric şi de luminozitate mai ridicată în comparaţie cei nordici, favorizând topirea bruscă a zăpezilor. Expoziţia impune o încălzire şi o uscare mult mai rapidă, ajungându-se în cele din urmă la o creştere a gradului de vulnerabilitate faţă de procesele de torenţialitate. De foarte multe ori rezultatul este concretizat în apariţia crăpăturilor în sol, care maresc infiltraţia, participând la producerea alunecărilor de teren.

Versanţii umbriţi sau semiumbriţi au o temperatură mai redusă şi o umiditate mai ridicată, punând în evidenţă şi întârzieri în topirea stratului de zăpadă şi în dezgheţatrea solului, însă sunt mai puţin expuşi pluviodenudaţiei şi eroziunii în suprafaţă.Foto 1. Succesiune de torenţi, la sud de localitatea Rus – jud. Sălaj

Expoziţia versanţilor reprezintă un indicator care, coroborat cu celelalte date morfometrice (prezentate anterior), oferă un profund caracter aplicat. Apariţia formaţiunilor torenţiale minore se realizează, în special, pe versanții cu o orientare spre NE (umbriți) și SV (însoriți) – a se vedea foto. 1.

Foto 1. Succesiune de torenţi, la sud de localitatea Rus – jud. Sălaj

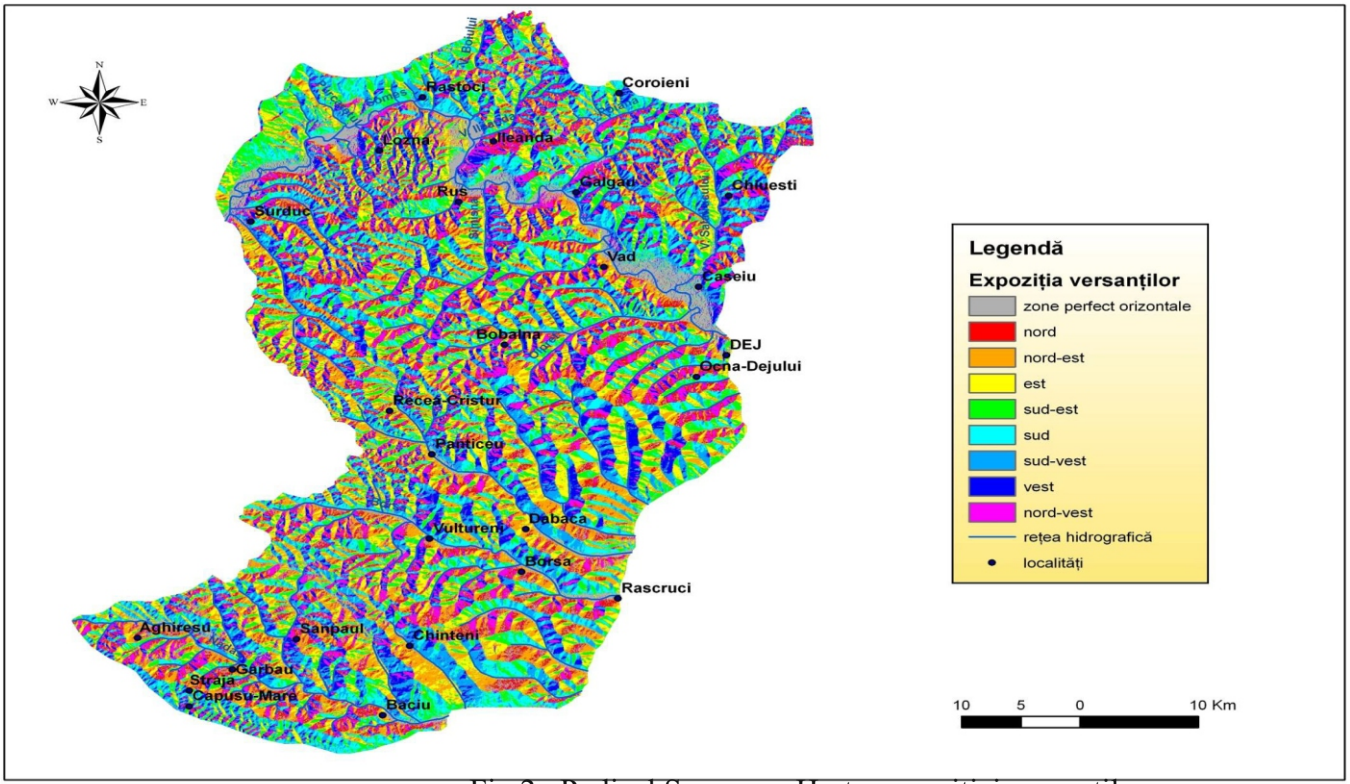

Fig.2. Podişul Someşan. Harta expoziţiei versanţilor

BIBLIOGRAFIE

1. Clinciu I., (2001), *Corectarea torenţilor – curs universitar. Ediţia a II-a,* Reprografia Universităţii Transilvania din Braşov, Braşov;
2. Hosu, Maria (2009), *Valea Someşului între Dej şi Ţicău – studiu geomorfologic,* Presa Universitară Clujană, Cluj-Napoca;
3. Zăvoianu, I. (2003), *Asupra spaţiului de libertate a cursurilor de apă,* Analele Univ. „Spiru Haret" Bucureşti, Seria Geografie, nr. 5.

Dascălilor mei

Un profesor isi pune amprenta asupra eternitatii, el nu poate sti niciodata cat de departe ajunge influenta lui.
(Henry Brooks Adams)

Niciodată nu voi găsi cuvinte potrivite să vorbesc despre cei mai dragi profesori pe care i-am avut și cred că pot fi chiar stangace. Vorbim despre ei cand nu mai sunt cu noi și trăim regretul că nu le-am spus cat de mult i-am iubit, cat i-am prețuit și că le datoram o parte din ceea ce suntem. Din admirație pentru ei, dascălii mei "icoană", am ales să merg și eu pe acest drum delc ușor, dar plin de satisfacții.

Acum 25 de ani colegiul în care azi păşesc ca profesor mă aștepta să păşesc ca elevă. Emoțiile se amestecau cu așteptarile, cu bucuria, cu șovăiala, cu dorința de a cunoaște și de a deveni. Mulți dascăli de vocație, cu caracter și forță mi-au fost modele și fiecare dintre ei merită macar un rând. Doamna dirigintă Cornelia Brîndău, profesor de limba română ne-a plimbat prin toată literatura și ne-a ascultat problemele adolescenței, domnul profesor Marius Crăciun ne-a învățat că matematica poate fi un exercițiu al minții util și plăcut chiar și într-un liceu de filologie, doamna Monica Lazăr a fost modelul de finețe și rafinament incontestabi, iar geografia avea doar ape line, cu Daniela Șerban simțeam că suntem Le petite prince, domnul Silviu Iuga îti amintea că istoria e vie în amintirea unui popor, iar doamna Vartolomei nu te lasa să uiți niciodată unde bate inima, doamna Sanda Spătăcean avea grijă ca mintea sănătoasă să aibă și un corp sănătos, domnul Valer Gherghel putea să oprească chiar și gravitația cand deschidea catalogul, iar doamna Carmen Pavel ne-a făcut să trăim alături de Boccacio, Maria Pirău și ioan Țipleane ne-au mint incitat mintea ea cu întrebări care niciodată nu-și găseau un răspuns ultim și-n biblioteca mică ne aștepta mereu o inimă mare gata să-ți pună în mână lumea infinită a cărților, Maria Vișovan. Pe toți i-am admirat, numiți ori nenumiti, dar modelul meu suprem a fost și va rămâne o doamnă de poveste. Acestei doamne vreau să-i dedic cateva ganduri. A fost și a rămas frumoasă pe dinăuntru și pe dinafară. E un izvor de cunoaștere și profesionalism, e dascălul din mâna căruia au ieșit dascăli, jurnaliști, avocați...Oameni. O parte din ceea ce sunt îi datorez în plan profesional și personal. N-am cunoscut pe nimeni cu încurajările în buzunar indiferent de situație, n-am întalnit pe nimeni care să răspundă la orice întrebare din labirintul gramaticii, fără ezitare, cineva care poate să lege o poveste complexă dint-o simplă vorbă, cineva care să fie atat de lucid în fața întamplărilor vieții, cineva pe care să-l vrei doar al tău și să afli că trebuie să-l împarti cu sute de persoane care simt aceleași lucruri, care au aceeaași profundă admirație, cineva care să fie atat de respectat, asta pană am întalnit-o pe draga mea profesoara Doina Rogojan. Și doina e cântul profund și mișcător pe care nu-l poți simți decat fiind trăitor autentic și cand porți numele doinei parcă ai în tine strămoșii pe care nu ai voie să-i dezamăgești. Mi-e frică să spun vorbe care citite să pară prea mari, mi-e tem că dacă nu le spun e nedrept față de oricine a cunoscut-o cu adevărat. Mi-a dat arme puternice de care m-am folosit în multe bătălii, m-a invășat gramatică, stenografie, dactilografie, latină, literatură, m-a învățat că sunt pe lume valori la care nu renunți nici chiar atunci cand în jurul tău toți au renunțat și cel mai important lucru, m-a făcut să cred în mine. Doamna Rogojan nu este ataît de specială pentru că mi-a vorbit despre lucruri ci pentru că vorbele erau întărite de fapte și a crezut pană în clipa cand a pus ultimul catalog în rastel că a fi dascăl înseamnă nu doar a locui cateva ore la catedră ci a trăi veșnic în inima elevului. Pentru toate astea și pentru lucruri pe care n-am să le scot din cotloanele sufletului vă mulțumesc și vă respect doamna Doina Rogojan. Și recunosc, aș vrea să ajung ca măcar un elev din cei pentru care ard ca o lumanare de ceară să aibă cateva astfel de ganduri. E singurul mod prin care ne prelungim viața și dincolo de ea.Profesorul mediocru spune. Profesorul bun explică și demonstrează. Profesorul perfect inspiră." — William George Ward,,

Prof. Lavinia Nan

O scurtă incursiune în „Duhul sărbătorii"

Primele filosofii închegate ca sistem încep la români cu Blaga și Rădulescu Motru, continuând cu figura proeminentă a lui Noica. Deși prima scriere filosofică notabilă apare pe teritoriul țării în jurul anului 1521 cu "Învățăturile lui Neagoe Basarab, către fiul său Teodosie", până în perioada interbelică și pre-comunistă, care a scindat gândirea filosofică în maioreşti (Motru, Negulescu, Drăghicescu, Petrovici, Florian) și ioneşti (Vulcănescu, Eliade, Cioran, Noica, Țuțea), nu am avut o filosofie articulată ca sistem. Chiar dacă remarca ar putea fi interpretată ca una hazardată, între aceste două momente consider că am avut mari profesori, remarcabile personalități cu adânci preocupări filosofice. Între marile figuri se conturează cu profunzimi și linii de mare finețe Vasile Băncilă. Stă la loc de cinste în rândul celor care au așezat în pagini idei consistente, preocupări autentice, profunzimi și erudiție.

Fiecare pagină transmite ideea cu o uşurinţă naturală, cu fluiditate, limpezime, originalitat chiar simplitate.O simplitate a epocii şi a vremurilor, pe care astăzi în căutări de multe ori zadarnice o catalogăm drept lux. De multe ori în locul simplităţii găseşti o inutilă complexitate, care ascunde o infinită sărăcie. Băncilă a apărut ca un bogat, înstărit în trăiri şi emoţii, dar atât de simplu în manifestare, care fascinează în egală măsură avizatul cât şi pe simplul cititor.

În fiecare rând trăiesc uimirea şi bucuria de a spune, asta cred şi eu, aşa gândesc şi eu. Esenţa filosofiei lui Băncilă, cum el însuşi opina, o regăsim în câteva fragmente: ,,Mi-am bazat atitudinea filosofică pe valorificarea mai ales a trei idei principale: ideea religioasă, ideea morală, ideea etnicului."Religia, morala şi etnicul sunt inseparabile în tratarea oricărui subiect care descrie specificul românilor ca popor. "Duhul sărbătorii", are un magnetism aparte şi de la primele rânduri te ţine captiv intr-o scriere obiectivă, nepătimaşă şi explicită.

Religiosul este de fapt o psihologie trăită şi trăitoare. Religia românului este ortodoxia, care împreună cu calendarul care măsoară timpul terestru şi te leagă prin ancorele sărbătorii de eternitate sunt revelate şi nu relevate. Ori asupra revelaţiei nu poţi veni să intervii, căci asta ar însemna o imixtiune a omului în planul Creatorului, deci o blasfemie. Dacă cineva ar avea puterea şi dreptul de a schimba lucrurile, acela ar fi însuşi Dumnezeu. Asupra schimbării calendarului care nu a pierdut doar matematic 13 zile merită să rămânem şi să reflectăm. Românul are vremea culesului, a seceratului, vremea aratului şi vremea şezătorii şi nicio raţiune economică nu poate înlocui aceste fapte. Omul religios este legat organic de sărbătoare şi asta este dincolo de cuvinte.

Aruncând o privire asupra omului religios contemporan îl surprind în aceeaşi paradigmă în care Băncilă îl vedea şi-n urmă cu o sută de ani. Oare suntem într-o buclă în care ciclicitatea ne-a adus în acelaşi punct? Sau evoluţia noastră ca neam are o lentoare care ne face să ne identificăm cu vechiul şi noul deodată? Orice trăitor s-a întrebat cu siguranţă, de ce avem nevoie de sărbătoare. Răspunsuri care vor a justifica lenea, timpul liber, economia, sociumul, parcă nu au profunzimea cerută. Logica, desprinsă ca disciplină din filosofie, chiar dacă are legi şi legităţi clare, ele nu sunt adevărurile ultime, ci cadre de manifestare a gândului. Dincolo de raţiune vine inima şi inima are trăire şi sărbătoare. Inima pare că deţine într-o mai mare măsură adevărul. Dumnezeu vorbeşte inimii şi nu minţii, de aceea mintea nu poate pătrunde în profunzimea tainelor lumii decât cu ajutorul inimii.

Omul ţine în inimă şi timpul, care este o dimensiune mult mai profundă şi mai importantă decât spaţiul. Timpul pe care-l măsurăm prin dimensiunea existenţei noastre curge şi nu-l putem opri, dat timpul sacru n-are început şi nici sfârşit, nu se mistuie, nu se consumă, are esenţa eternităţii. Acest timp există numai în sărbătoare, căci la români nu se comemorează, nu se reaminteşte, nu e o aducere aminte reinterpretată, este momentul autentic trăit la fel, el atunci se întâmplă, atunci se consumă. Iisus nu a suferit patimi, El suferă, Iisus nu s-a răstignit, El se răstigneşte, Iisus nu s-a născut, El se naşte. Nevoia de sărbătoare este organică, este dătătoare şi prelungitoare de viaţă şi liant între acum şi atunci..,,Sărbătorile sunt voinţa adâncă de a trăi a popoarelor, manifestată prin înlăturarea zădărniciei timpului şi coborârea in efemer a sensurilor adânci şi luminoase ale existenţei."

Sărbătorile sunt potenţe festive în manifestare, sunt forţa adevărului revelat, sunt bucurie, lumină, pace, iubire, iertare, înfrăţire, energie, uimire, sacru. Potenţa festivă a timpurilor noastre a început să scadă pentru că omul suferă de o ,,impotenţă festivă" iar sărbătorile cu adevărat religioase au fost înlocuite ori înmulţite cu sărbători sociale, politice, economice, care nu pot genera vreun potenţial de bucurie. Omul înconjurat de zgomotul vieţii cotidiene nu găseşte în sărbătoare decât ieşirea dintr-un spaţiu securizat de rutină şi încearcă să alerge înapoi în zgomotul vieţii, căci singur cu Dumnezeu, nu ar avea ce să facă, ce să spună, cum să comunice. Memoria ar aduce în realitate o aminti cărora omul nu le-ar putea face faţă. Omul modern a găsit de altfel portiţa. A găsit ,,Ziua femeii", ,,Ziua pământului" , ziua fiecărei profesii etc. şi într-o astfel de zi nu te întâlneşti faţă în faţă cu propria conştiinţă, cu sensul existenţei. Desacralizarea este metoda facilă de a suporta viaţa.Omul modern a înlocuit festivul cu festinul, iar sărbătorile religioase, care nu se conjugă cu religiozitatea sunt doar un puternic furnizor de prosperitate economică pentru unii.

Dacă omul începutului de lume era în perfectă comuniune cu natura, azi omul s-a înstrăinat de sine însuşi şi înstrăinat de propriul suflet şi de ceilalţi, nu mai poate spera în sărbătoare, căci sărbătoarea înseamnă „noi". Luat din mijlocul naturii şi îngrănişuit în inima metropolei, citadinul îşi învaţă copilul, fără să conştientizeze câtuşi de puţin acest lucru, să-şi omoare timpul. Timpul trăit se converteşte în timpul care ne trăieşte şi astfel sufletul pustiit experimentează suferinţa. Omul nu are nevoie să creeze omul virtual, căci s-a transformat pe sine într-o copie. Emoţia şi sufletul omului modern par să răspundă sintagmei, „carpe diem" iar zona hedonismului carnal pare de nedepăşit. Odată neamul românesc era o fiinţă alcătuită din cei plecaţi la cer, din cei aflaţi aici în căutarea desăvârşii, din cei care urmau să vină din cer înapoi pe pământ să continuă lucrarea.

Atunci omul avea în suflet atitudinea festivă cu care trăia şi pe care o transmitea urmaşilor. Când atitudinea dispare ce oare putem pune în loc? Sărbătoarea nu este bunul ci valoarea, ea se împarte fără să suprasatureze şi fără să se termine, ea este colorată, fără să-şi piardă intensitatea, ea locuieşte într-un timp al bucuriei. Şi toate acestea trebuie trăite într-o anume zi? Nu. Sărbătoarea te locuieşte pe tine veşnic, căci omul a trăit cândva în sărbătoare şi când a muncit şi când a studiat, iar sărbătoarea propriu zisă venea ca o prelungire a prezentului sacru. Azi omului modern îi e frică de sărbătoare, căci întâlnirea cu sine îi adânceşte angoasa şi-l scoate din forfota neîntreruptă a vieţii. „Dumnezeu e singura fiinţă care nu se plictiseşte." Atunci căutarea sensului şi acţiunea sunt şi trebuie căutate în Dumnezeu. Omul e parte din natură şi căutarea de a ieşi din aceasta nu e imposibilă, dar nu cred că ar trebui să fie o preocupare, o condiţie de a transcede. O metodă ingenioasă pare să fie uitarea. E o cale facilă de a participa la sărbătoare. Nu orice uitare duce la sărbătoare, nu orice trezire te îndepărtează cu adevărat de durere.

Apariţia omului pe pământ a fost în şi cu Dumnezeu, o singură comunitate în comuniune, omul în echilibru cu natura şi credinţa în absolut. Pare atât de simplu. De ce oare am pierdut simplitatea aceea profundă şi cum o vom recupera? Dacă Băncilă propune sărbătoarea, aceasta nu va fi trăită cu adevărat decât atunci când lumea va stabili o viziune a existenţei, comună, armonioasă şi organică. Astăzi avem întrebări cu răspunsuri de mare complexitate filosofică, ştiinţifică, psihologică, religioasă, iar adevărul şi trăirea se pot exprima simplu şi curat. Ţăranul a trăit cândva eternitatea, atunci când timpul este un prezent continuu, un prezent de mare bogăţie informaţională, iar omul modern s-a despărţit de clipa care a trecut cu durere, căci clipa a dispărut în neant, iar timpul astfel perceput este ireversibil, deci dramatic. Astfel, traiectoria timpului se orientează către o moarte continuă. Atunci orice acţiune umană caută să protesteze împotriva timpului duşmănos. Lumea maximei întruchipări a duhului este lumea în care experienţa te leagă de Dumnezeu. Am primit modelul uman în Iisus Hristos, care valorificând cuvântul, căci El însuşi era cuvântul, ne-a legat în plan transcedental de eternitate. Omul modern caută adevărul planului orizontal şi-şi hrăneşte orgoliul, pe care Hristos l-a combătut cel mai mult. Dar şi aşa orgoliul sau trufia absolută ar fi motive de îmbogăţire dacă ar fi forme absolute şi cum puţini ajung la perfecţiune, sunt fazi şi anarhici, fără sens şi pustiiţi. De ce oare disperarea de a rămâne în viaţă. Este omul atât de îndrăgostit de ea sau îl animă frica de moarte? „Vârstele tinere ţin la viaţă pentru ea însăşi; bătrânii ţin la viaţă pentru că le este frică de moarte."

Omul modern are în el spiritul revoluţionarului şi orgoliul puterii personale. A confiscat în folosul său raţiunea, care este în Dumnezeu. Orice poţi crea în acest univers într-o infinitate de posibilităţi, dar fără a ţine cont de armonia prestabilită suntem acei finiţi care vrem să conţinem infinitul. De aici vor decurge lamentările şi nemulţumirile, căci în iureşul vieţii n-am sesizat că „sunt anume robii care fac mai mult decât toate libertăţile şi că sunt libertăţi care înseamnă moarte."

Să nu uităm de importanţa familiei, care are menirea de a construi istorie şi geografie. Ca areal geografic avea întindere şi cuprindea trei generaţii, iar ca istorie construia prin etnic şi coagulare colectivă povestea. Familia avea membrii numeroşi care semănau şi trăiau o stare de spirit comună, astăzi familiile coabitează, cu membrii puţini şi separaţi prin diferenţe. Dispariţia etnicului dizolvă familia, iar familia diluată nu mai participă la sărbătoare şi neparticiparea te rupe de Dumnezeu, iar în locul golului lăsat, se revarsă lucifericul, căci natura nu suportă goluri. Suntem oare trăitorii unei acute crize etice şi morale? Probabil răspunsul rămâne afirmativ pentru mulţi dintre noi şi ţine de viziunea particulară a gândirii şi simţirii fiecăruia.

Prof. Lavinia Nan

Grafică și tehnoredactare:
Ramona Bencze
Ionela Hojda

ISSN - 2601 - 0550